

Nimicul neoclasice

„Cu manualul corect în geantă, «bolșevicii de piață» vor fi capabili să zboare în țările postsocialiste și să utilizeze versiunea pacifistă a metodelor lui Lenin pentru a realiza tranziția inversă.”

Joseph E. Stiglitz

Economia clasică are o problemă greu solubilă: timpul. De fapt, timpul este o condiție caeteris paribus pentru sistemul conceptual al ceea ce numim economie clasică. Adică fundamentele teoretice ale Economiei Politice puse de Adam Smith în contextul străpungerilor raționale ale Iluminismului.

În fapt, era vorba de un model explicativ al progresului material, cu variabilă centrală avuția. Ca orice model explicativ și acesta s-a bazat pe simplificare. În contextul modei secularizării, modelul s-a bazat și pe obiectivarea rațională a unei forțe reglatoare, de natură nonsubiectivă, care să centrifugeze eșecurile de la norma randamentală. Piața a luat locul inimii sistemului. Succesul era efectul aplicării inflexibile a indicațiilor de rețetar – atestat într-un perimetru canonic de proprietate privată, concurență și piață. Preexistența acestora este un dat metodologic. Nu există ordine de prevalență, nici de contingență în acest triunghi al magiei raționale.

Din perspectiva proceselor emergente timpul însă nu poate fi ignorat fără să se proclame inconsistența epistemică a economiei clasice. Mai ales conflictul său cu logica. Ilustrativă este discuția dacă rămâne sau nu o asumție că piața validează eficiența doar dacă există simultan două precondiții: proprietatea privată și concurența.

În reperatele unei economii funcționale de piață această relaționare are putere de lege. Piața este o consecință a exercitării dreptului de proprietate după regulile procustiene ale concurenței. Contează în egală măsură pentru eficiența proprietatea și concurența. Funcționarea pieței este dependentă la modul absolut de proprietate și concurență. Absența unei dependențe blochează mecanismul. Piața nu are sens dacă dualismul condițional nu are conținut. Gemenitatea determinismului este fundamentul viziunii economiei clasice.

Aplicarea invariabilă a acestei teorii legitimează ortodoxia economiei clasice. Dar și inconsistența ei funciară în condiții de schimbare.

Cel mai elocvent episod, din care economia clasică și-a fabricat o criză conceptuală, aproape fatală, a fost tranziția postcomunistă. Aliniamentul economic al celui mai mare proces transformațional, cu valoare de testare pentru economia clasică, a însemnat trecerea de la economia planificată, de tip socialist, la economia de piață, de tip capitalist. Dialectic canonic al transformării a fost liberalizare – privatizare. Prin luneta liberalizării – mai întâi a prețurilor – s-a țintit concurența, iar prin telescopul

privatizării s-a focalizat proprietatea privată. Adam și Eva creați deodată. Tentați de pomul cunoașterii neoclasice, aceștia erau destinați să procreeze instantaneu, natural și inconștient pruncul trinității primare: piața. Cu alte cuvinte, întâmplarea este predeterminată pentru ca teoria neoclasică să rămână infailibilă.

Dar ce se poate întâmpla inevitabil în teorie nu se poate întâmpla concret în realitate, unde lucrarea transformatoare se percepe pe axa timpului. Ca să existe cauze ale efectului scontat, cauzele trebuie create. În ce ordine, chiar în ce ordine de prioritate, cum reclamă limitele simultaneității impuse de principiul antropic și nu de iluzii teoretice și închipuiri abstracte, atemporale și aumane, este marea provocare. Dacă proprietatea privată și concurența nu pot fi create deodată și instantaneu – după obligativitatea imposibilului ilustrată de adevărul testat istoric că natura, inclusiv natura umană, nu face salturi – piața se mai naște? Sau, mai precis, în cât timp se naște? Copilul teribil al economiei clasice evoluează în placentă în mod natural un timp rezonabil până să poată scoate tipătul așteptat care ne certifică faptul că nu este nevoie de incubator? Piața poate să fie o expresie umană a performanței?

Faptul că economia neoclasică – fiica vajnică a economiei smithiene – nu a dat răspunsuri la aceste provocări a prejudiciat traseul și consistența proceselor transformaționale postcomuniste. Refuzul, inspirat de teoria neoclasică, de a se accepta ordinea de prioritate în secvențele schimbării, deopotrivă cu regulile jocului și instanțele de echilibru, a încărcat tranziția cu problemele gestiunii crizelor structurale, în universul cărora de semnificații fricțiunile au dijmuit efectul.

Liberalizarea imediată și privatizarea peste noapte nefiind posibile, piața a întârziat să apară. Și oricum nu avea cum să-și facă simțită funcția reglatoare și de testare a eficienței alocative. Consecința: distorsionarea capacității informaționale a prețurilor și pierderea de potențial economic prin privatizare ilegală.

Scopul economiei neoclasice n-a mai scuzat mijloacele în această situație. Mijloacele, însă, au pus sub semnul inconsistenței scopul.

Economia Politică în general, cea neoclasică în particular, suferă de autoconsistență. Ca și viziunea filosofică a modernismului, care ambiționează să se întemeieze doar pe nou, creând o ontologie din nimic, economia clasică apare ca o rețetă de autoritate autolegitimată ce explică o realitate care funcționează doar teoretic.

Sumar

Evaluarea și gestiunea riscurilor bancare sub recomandările Acordului Basel II

■ Ion Stancu, Andrei Tinca 3

O analiză empirică a deficitului bugetar

■ Ioan Talpoș, Bogdan Dima, Mihai Mutașcu,
Cosmin Enache 15

Noi perspective ale raportării corporative: informațiile socioeconomice și de mediu

■ Camelia Iuliana Lungu, Chirața Caraiani,
Cornelia Dascălu 37

Finanțele publice, utilitatea contribuabilului și serviciile publice – spre un nou model de conectare?

■ Marcel Ioan Boloș 43

Controlul fiscal și jurisdicția financiară și fiscală – componente ale managementului competitiv

■ Viorel Lefter, Costantin Roman 53

Notă: Autorii sunt responsabili de clarificarea dreptului de utilizare a informațiilor cuprinse în articole.

Revizie text: Gabriela Ochiană
Tehnoredactare computerizată: Nicoleta Bobocea
Grafică: Alexandru Ion
Difuzare și abonamente:
Viorela Petrici (021/312.22.48 – int. 24)

Indexări în baze de date:
Research Papers in Economics (RePEc)
<http://www.ideas.repec.org>
Directory of Open Access Journals (DOAJ)
<http://www.doaj.org>

www.economieteoreticasiaplicata.ro; www.ectap.ro
Recepție texte: economia.ta@edeconomica.com